

Література:

1. Бабенко А.Г. Прибуток підприємства: дослідження теоретичних аспектів / А.Г. Бабенко, М.С. Копитова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 9. – С. 18-28.
2. Бобир Ю. О. Проблеми забезпечення прибутковості АПК України / Ю. О. Бобир // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №10. – С. 103-106.
3. Кузь В.І. Система розподілу прибутку підприємства: проблеми ідентифікації/ В.І. Кузь [Електронний ресурс] – Режим доступу: //http://eztuir.ztu.edu.ua.
4. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008. [Електронний ресурс] – Режим доступу: // http://zakon.rada.gov.ua.

Хрептак В. І.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)
*студент В курсу історичного факультету)
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

**ПРАВОВИЙ СТАТУС ХОЛДИНГОВОЇ КОМПАНІЇ
В УКРАЇНІ**

Становлення ринкових відносин в Україні супроводжується пошуком альтернативних організаційно-правових форм суб'єктів господарювання та нових способів управління господарськими процесами, одним з яких є створення групи підприємств на чолі з холдинговою компанією.

У законодавстві України та наукових дослідженнях, що торкаються проблем правового становища холдингових компаній, немає єдиного підходу до визначення поняття холдингової компанії та її правової природи, часто конструкція холдингової компанії виводиться під іншими поняттями.

Окремі аспекти правового статусу холдингових компаній досліджувалися у роботах І. В. Бейцун, О.М. Вінник, О.А. Воловик, С.М. Грудницької, В.М. Кравчука та ін. Зокрема, в О. М. Вінник вперше було досліджено проблему залежних підприємств та запропоновано порядок субсидіарної та солідарної відповідальності контролюючого підприємства. Російські вчені К.Я. Портной, І.А. Лаптев, досліджували проблеми правового становища та корпоративного управління холдингових компаній [4].

Існування відносин контролю або залежності між юридичними або фізичними особами отримало відбиття у різних галузях права. Поняття «пов'язані», «асоційовані», «взаємозалежні» особи сьогодні зустрічаються у різних законодавчих актах. Терміни «холдинг», «холдингова компанія» у законодавстві України з'явилися ще з 1991 року. У той же час, першим нормативно-правовим актом, який регулював порядок створення й

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

функціонування холдингів, стало «Положення про холдингові компанії, які створюються в процесі корпоратизації й приватизації», затверджене Указом Президента України від 11 травня 1994 року. Окремі елементи холдингу, наприклад, поняття зв'язаної особи, були визначені в Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 23 грудня 1994 року й застосовувалися винятково з метою оподаткування. Особливий порядок регулювання діяльності холдингових груп зустрічається також у Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року. Проте, аналіз норм зазначених нормативно-правових актів свідчить про їх застарілість й невідповідність цілям і завданням холдингів [5].

На сьогоднішній день діяльність холдингових компаній в Україні регламентується Господарським кодексом України та законом України «Про холдингові компанії в Україні» прийнятий Верховною Радою України 15 березня 2006 року. У статті 1 цього Закону є перелік визначень холдингових компаній, а саме:

Державна холдингова компанія холдингова компанія, утворена у формі акціонерного товариства, не менш як 100 відсотків акцій якого належить державі;

Державна керуюча холдингова компанія державна холдингова компанія, корпоративним підприємством якої може бути інша державна холдингова компанія чи господарське товариство, холдинговий корпоративний пакет акцій (часток, паїв) якого належить державі;

Холдингова компанія акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств [3].

Даний Закон визначає загальні засади функціонування холдингових компаній в Україні, а також особливості їх утворення, діяльності та ліквідації.

Правовий статус холдингових компаній визначається ст. 126 ГК України та Законом України «Про холдингові компанії», а також відповідними положеннями про господарські товариства об'єднання капіталів, що містяться в Цивільному кодексі, Господарському кодексі, законах «Про господарські товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок» [1].

Господарський кодекс України закріплює дефініцію холдингової компанії як публічного акціонерного товариства, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності)» [2, ч. 5 ст. 126]. Крім того, Господарський кодекс України закріпив головний принцип функціонування холдингової структури, а саме, установлення між холдинговою компанією й дочірніми підприємствами відносин контролю-підпорядкування. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» розглядає останню як спеціальну організаційно-правову форму – ПАТ, яка володіє та здійснює

управління холдинговим корпоративним пакетом акцій. Аналіз цього закону свідчить, що основною його метою було не врегулювання відносин між товариствами у рамках холдингової групи, а встановлення низки обмежень щодо діяльності холдингової компанії, спрямованих на захист інтересів її засновників (держави) [1].

Особливістю створення холдингових компаній, визначених чинним законодавством України, є правило, відповідно до якого останні створюються у формі публічного акціонерного товариства шляхом об'єднання в статутному фонді контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств і інших активів. Загальний порядок утворення акціонерних товариств урегульований Цивільним і Господарським кодексами, Законом України «Про господарські товариства», Законом України «Про акціонерні товариства», а також різноманітними нормативно-правовими актами, прийнятими Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку України. Крім того, певний відбиток на процедуру створення холдингової компанії накладає конкурентне законодавство, що пояснюється можливістю монополізації ринку внаслідок утворення холдингу. Засновник холдингової компанії зобов'язаний дістати згоду Антимонопольного комітету України на створення холдингової компанії. Проекти установчих документів і плани розміщення акцій холдингових компаній підлягають узгодженню з Антимонопольним комітетом України. Слід зазначити, що дані вимоги передбачені й нормами Закону України «Про захист економічної конкуренції», який передбачає одержання дозволу Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання. З вищезазначеного можна зробити висновок, що в Україні на сьогоднішній день процедура створення холдингових компаній є врегульованою на законодавчому рівні [5].

Адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу. Тому Закон, і зокрема, його термінологія має узгоджуватись з *acquis* Європейського Союзу. Стаття 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами та Україною визначає сферу права компаній в якості однієї з пріоритетних сфер зближення законодавства України та поступового приведення його до законодавства ЄС.

Поняття «холдингова компанія» використовується у праві ЄС, однак чітке його визначення відсутнє. Холдингова компанія за своєю суттю не може бути об'єднанням підприємств, оскільки в американському та англійському праві – це компанія, яка здійснює контроль над дочірніми компаніями. Більш того, компанія в англосаксонській системі права – це юридична особа, а група підприємств на чолі з холдинговою компанією не тільки не є юридичною особою, але відсутність такого статусу є однією з її переваг [6].

Такий підхід призводить до розуміння холдингової компанії як головної компанії, яка в групі підприємств контролює інші дочірні підприємства

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

через переважну участь в їх статутному капіталі, та/або утримує більшість голосів у їх органах управління, або у інший, визначений в законодавстві спосіб здійснює контроль над дочірнім товариством.

Таким чином, можна зробити висновок, що правовий статус холдингової компанії в Україні визначений в Законі України «Про холдингові компанії в Україні», Цивільному кодексі України, Господарському кодексі України. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу, що в свою чергу вимагає удосконалення законодавства стосовно правового статусу холдингової компанії в Україні.

Література:

1. Господарське право [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/13340203/pravo/pravoviy_status_holdingovih_kompaniy.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436 (із змінами, внесеними згідно із Законами) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>.

4. Лукач І.В. Правове становище холдингових компаній за законодавством України/І. В. Лукач [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/968.pdf>.

5. Токарев К. М. Розвиток та становлення законодавства про холдингові компанії в Україні / К. М. Токарев [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/1274/2/%D0%A2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%20273-277.pdf>.

6. Шомін Михайло. Правовий статус холдингових компаній: проблеми та перспективи / Михайло Шомін [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2285>.

Сидоренко І.В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студент V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФАКТОРИНГУ В УКРАЇНІ

З поступовим розвитком економічних відносин суб'єкти господарської діяльності дедалі більшу увагу звертають на нові форми зобов'язань, що застосовуються у господарській практиці, і насамперед, їх правовий конструкції [1, с. 24]. Цивільний кодекс України надав суб'єктам госпо-